

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четврт. год. 1 ф. а.вр

БРОЙ 15. У Новоме Саду, 21. Априла 1860. **ГОД. III.**

Мисли о школи и учителяма.

XXIII.

Право поняиѣ учишельскогъ званя.

Я самъ се увекъ срдю, кадъ самъ овде или овде по коегъ човека слушати морао где говори: богме е учителска служба башъ жалостна служба, посао мучанъ и отужанъ какавъ само бити може; съ дана у данъ па довека све едно те едно малу децу учити и съ нима се гложити, та ту мора човекъ мртве стрпелливости имати.

Са овакимъ незналичкимъ и грубимъ мнѣниемъ о овой найважниой и найсветиой служби, нечини доиста нико, ни овомъ чину никое чести, а себи юшъ манѣ. Ово е мнѣние найвеѣа сведочба, како мало и плитко таковъ човекъ, па ма онъ одъ найвеѣи люди био, о цели и вредности воспитаня и науке знаде и мислити уме. Я самъ увекъ такове незналичке изражае са овомъ приметбомъ одбио, да никадъ неможе воспитанѣ и наука отужанѣ посао бити, и да бавленѣ са животномъ и воспитаня и изображеня кадромъ децомъ ни налигъ онако све едно те едно ние ни онако машинско и сувопарно, као што е кодъ сви остали заната и по свима званияма. Овде само до тога свои, да право понятие о важности учительске службе имамо, и праву любовъ деци.

Найвеѣма ме е болело, кадъ самъ ово и одъ учителя и кадкадъ юшъ одъ млади учителя слушати

морао. Има иј млади учителя, кои текъ што су годину две дана у елементарной школи децу учили, а већ себе за несретне сматраю и уздишу: кадъ би баръ старию класу имао, и са зрелиомъ децомъ посла! Код ове мале деце мора се човекъ улеснивити, неможе одъ свега свогъ знаня никогъ употребленя правити, и мора у свомъ изображеню натрагъ ударити!

Кадъ би ми ово кои стариј учитель рекао, кои е петнајстъ и дваестъ година у нижой класи провео, я би му и опростио; али би јошъ волио, кадъ би ми направце казао: я би волио у старию класу за учителя доћи зато, ербо осећамъ, да самъ снагомъ и животности како ии за малу децу треба клонуо, и после толико година службе вальда заслужуемъ одлакшаня мало и мало више одмора.

Овако да ми каже, и да ми у власти стоим, би му одма и свесрдно ову желю испунио; али младомъ учителю свакомъ би световао, да се башъ ту кодъ млађе деце највећма огледа, колико снаге вештине и науке има, ту да покаже, шта е учинити кадаръ.

Великiй Петакъ и вел. Субота:

(Една лекцiя за Псалтирце и за другу старию децу.)

(Свршетагъ.)

После подне истогъ дана т. е. на вел. петакъ обично око два сата започне се вечернъ али не као на великiй четвртакъ са службомъ, еръ служба се на овај светый данъ несме држати, зато што е на тай данъ самъ Христосъ Спаситель себе принео на жертву ради спасенiя целога света, и у той вравой жертви

Спасителъвой савршеной на Голготи всю жертве свію олтара усредоточене. **)

На „Господи воззвахъ“ повторе се оне тужне пѣсме кое су о ютреню на Стиховнѣ пояне, ч између коихъ е прва ова:

„Вса тварь измѣнашесѧ страхомъ, зраци тѧ на крестѣ висима Хрїсте. Солнце шмрачашесѧ, и земли шнованїѧ сограсахъсѧ. вса сострадахъ создакшемъ вса колею насъ ради претерпѣвый, Господи слава тебѣ.“

На паримїяма чита се найпре изъ кнѣиге Мойсеове Изхода о слави божїой, коя се Нѣму на топлу молитву нѣгову появила, и испредъ кое е сакрїо онъ лице свое у камените разселине Синайске. Затимъ се чита изъ пророка Исаие у коме оваї на 800 година предсказуе страданъ Христово за грехе наше съ таквомъ точношћу и съ таквомъ ясности, као да очима гледа. „Сви мы — вели на концу бесѣде свое пророкъ заблудисмо као овци, човекъ зађе съ пута свога, и Господъ га (Исуса) предаде ради нашихъ грехова. И онъ кадъ га мучише неотвори уста своя, као овца на закланъ одводи се, и као ягнѣ, предъ онымъ кои га стриже ћути. У понизности нѣговой сврши се судъ нѣговъ, а родъ нѣговъ ко ће исказати.“

Докле се ове паримїе и апостола Павла посланица о крсту и о проповѣданю распетога Спасителя прочитаю прођу намъ сати, у кое е Исусъ страдао и наступи девети сатъ то естъ: три сата после подне, кадъ е Исусъ издачуо. У само то време предъ гробомъ Спасителъвимъ чита ђаконъ евангелїе састављено изъ евангелиста Матея, Луке и Іоана, у коме се по реду описуе страданъ, смртъ и погребенїе Христово. Ако и есте данъ, али инакъ у руци свакогъ Христї-

*) Само онда кадъ се догоди да великій Петакъ на Благовести падне служи се служба Златоустова, збогъ овогъ великогъ празника, иначе никадъ.

анина свѣтли свећа, а побожне душе пратећи умнымъ очима свакій коракъ изъ страданя Христоваго съ веромъ и любовію спремаю се, да споменъ погребенія Господнѣгъ съ великолѣпномъ тужномъ свечаношћу сврше.

Кады пѣвци започну пояти: „Егда ѿ древа та мертвка Ариматеи снхъ всѣхъ царя“ тада се отворе царске двери и найстаріи свештеникъ кадећи на частной трапези положену плаштаницу, на којой е Христово у гробъ положеніе исписано, изпуни целый олтарь благопріятнымъ мирисомъ. Затимъ четири свештеника, или у место овыхъ четири у стихаре обучена найпобожніа детета, обнесавши св. плаштаницу около частне трапезе, изнесу е на сѣверне двери у цркву, и положе на гробъ Христовъ. Докле се овори чини, дотле найстаріи свештеникъ съ крестомъ у руды иде за плаштаницомъ и пое съ народомъ надгробну пѣсему Христу Спасителю, коя овако гласи:

Тебе шдѣющагоса скѣтомъ яко ризою снемъ Иосифъ съ древа съ Никодимомъ, и видѣвъ мертвка, нага непогребена, болѣзненный плачъ воспріимъ ридаше: Оувимнѣ сладчайшій Исусе, вгоже в малѣ солнце на крестѣ зраци мракомъ покривашеса, и земля страхомъ колебашеса, и раздирашеса церковная завѣса: но се нынѣ виждъ та мене ради колею подѣвша смерть. Како погребѣ та Боже мой, или коєю плаштаницею покривъ та; коима ли рѣкама прикоснѣса нетлѣнномѣ твоємѣ тѣлѣ, или кіа пѣсни воспоею исходѣ твоємѣ, щедре; — Величаю твоа страсти, пѣснословлю и погребеніе твоє съ воскресеніенъ зовый: Господи, слава тебѣ.“

Као што полагањ плаштанице у гробъ знаменуе погребеніе Христово, тако и ова тужна пѣсма замењное опело Христово. У источнымъ предѣлима а на име у Цариграду, у Грчкой, па и у Далматинской православной епархіи обноси се на некимъ местима плашта-

нища на великій петакъ крозь найглавніе улице града са тихомъ побожномъ свечаношћу.

О свршетку вечерня свештеникъ са придикаонице или изпредъ самога гроба Христовогъ дае народу поученіе о Христовомъ страданю, о искупленю нашемъ чрезъ Исуса Христа, и о томъ како смо се мы дужни владати, да жертва Христова за насъ спасаваюћа буде. После проповеди или мало доцніе целиваю свештеницы и народъ св. Плаштаницу и частный крестъ на гробу Христовомъ, а свештеницы съ тужнымъ гласомъ пою канонъ, кои се зове: „плачь матере божіе.“

Одъ тада па до самога воскресенія Христова, изузимаюћи неколико ноћныхъ часова црква е по целый данъ отворена, и вѣрни на великій петакъ у вече и на велику суботу долазе у цркву да се помоле Спасителю свѣта кодъ живоносногъ за насъ гроба нѣговогъ, и да слушаю дѣла апостолека, коя одрастніа деца предъ гробомъ господњимъ наизменце читаю.

Права и покорна чеда православне цркве, коя целу велику седмицу у найстрожіемъ посту, у молитви и у добри дѣли проводе, кагогодъ што на великій четвртакъ и на велику суботу, текъ по свршетку службе божіе около четири сата после подне ручаю; тако на великій петакъ, спріобштаваюћи се духовно страданю за насъ распетого Спасителя, неузимаю у уста своя ни мрве хлеба по васъ данъ, и текъ после захода сунчаногя подкрепе уморено тело свое съ мало хлеба и воде. —

На велику суботу у ютру врло рано држи се ютренъ, на коме свештеницы предъ гробомъ Христовымъ на свакій стихъ седамнајесте катисме изъ псалтира пою по едну кратку тужну духовну пѣсму као у име опела Христовогъ, а после великогъ славословія съ поянѣмъ трисвете пѣме: „Скатый Боже, скатый крѣпкій, скатый безсмертныи помилуй насъ“ об-

носи се плаштаница около цркве съ литіомъ, за знак да е Исусъ и онда кадъ е као човекъ тѣломъ у гробу почивао, дѣлао као победитель смрти. Овомъ приликомъ завоне сва звона, и кадъ се, после обношена, плаштаница опетъ у гробъ положи, чита се пророштво Єзекійлѣво, у коме се живо описуе васкресенѣ мртвыхъ, а затимъ чита се апостолъ и евангеліе, али већ предъ апостоломъ излива се крѣпка надежда да ће Христосъ васкрснути изъ уста и срдаца свію притомныхъ хришћана, кои пою прокименъ: „Воскресни Господи помози намъ и избави насъ имене твоего ради.“

После подне на велику суботу служи се свечана служба Васиљева, на којој се читаю париміе изъ старога завѣта о створеню света, о установленю пасхе юдейске, о прелазку израильтяна преко Црвенога Мора, о прелазку Израильтяна преко рѣке Јордана подъ предвођенѣмъ Исуса сына Навина, о три младића, кои у ужареној пећи осташе неповређени, о пророку Или и Єлисею и Јони. Све ово чита се башъ данасъ зато, што су дела та была слике Христовогъ воскресенія. После читаня о прелазку Израильтяна преко Црвенога Мора, пое се благодарна песма Мойсеова: „Поимъ Господеки, славно бо прослависа,“ а после повѣсти о три младића у горећој пећи, чита се њихова дивна молитва, при којој се пое: „Господа пойте и прекорносите его ко вса вѣки.“ Покрай овыхъ старозавѣтныхъ слика, коє бѣху преображенія или предсказанія славногъ Христовогъ изъ мртвыхъ ускренућа, читаю се іоштъ и она мѣста изъ пророка Исаие, Єреміе и Софоніе, у којима се садржи пророкованѣ о воскресенію и прославленю Христовомъ, и о распространеню и утврђеню свете саборне и апостолске цркве Христове.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Будући пакъ да су се у старо време они кои се науци Христовой обучише и за време ускршнѣга поста за крштєнѣ припремише, на овај данъ крштаваху, зато се у место трисветога пое: Ёлицы ко Хрїста креститєса ко Хрїста шєлєкостєса,“ Тога ради є слично избранъ за овај данъ и апостолъ, у коме насъ св. Павѡ светує, да, саранивши се са Христомъ у води крштєня, воскресємо у новомъ благодетномъ животу, као што є онъ изъ гроба воскресєо, и да мртви будємо грєху, а живи Богу о Христу Иєусу Господу нашемъ. —

По свршетку апостола, докле се уместо алилуїа, читаю прописани антифони и узъ нѣи пое стихъ: „Востани Боже, сѣди зємли, яко ты наслѣдиши вса ꙗзыки“; дотлє служєћи свєштєникъ и ѣаконъ, свукавши са себе црнє одежде, обуку се у одежде бєлє; вєръ се у св. єванѣлїю данашнѣмъ проповєда вєћ Христово изъ мртвѣхъ васкрєсєнїє и пошилянѣ ученика да учє и крєтє свє народє. —

У мѣсто хєрувїмєкє пѣсємє пое се єдна одъ найстарїихъ Хрїстїанєкїхъ пєсама о страданю Христовомъ, коя є изъ Литургїє св. апостола Якова изваѣна, и коя овако гласи:

„Да молчитъ всакаа плоть чєлєкѣчєскаа, и да стоитъ со страхомъ и трєпетомъ, и ничтожє зємное вѣ сєбѣ да помышлєтъ, Царь ко царствѣющѣхъ и Господь господствѣющѣхъ приходитъ заклатиса, и датиса вѣ снѣдъ вѣрнымъ. Прєждоходатъ сємѣ лица аггєлстїи со всакимъ началствомъ и властїю: многочїстїи хєрѣвїми, и шєстокрылати сєрафїми лица закрьквѣюще и поюще пѣснь: Аلیلїа. Пѣваюћи ову хїмну о страданю Христовомъ, коя є іоштѣ одъ апостолєскїхъ времена до насъ допрла, са страхомъ сєматрамо гробъ Христовъ дивєћи се великомъ и бєзємртномъ мртвѣцу, кои у нѣму лежи; али вєћ пошто се частни дари освєтє у мѣсто нашє похвалє прєчїстой Дѣви

Маріи самъ Спаситель света изъ гроба тѣши свою матеръ и речма свете цркве нъойзи говорећи свима нама унапредъ каже, да ће воскреснути, да ће се прославити и да ће као Богъ прославити и све оне кои Нъгову пречисту матеръ веромъ и любовію величаю. Пъема та овако гласи:

„Не ридай мене Маги, зраци ко гробѣ, егоже ко чректъ безсѣмено зачала еси сына: костанѣ бо, и прослакљуся, и вознесѣ со славою непрестанно яко Богъ, вѣрю и любовію та величаюшїа.“

В.

Податца

за повѣстницу града Сомбора, а одъ части и средиѣ Бачке.

(Настављено.)

Међутимъ год. 1746. обретахтмайсторъ царскій кодъ Сегединске команде (пређе бывший капетанъ Сомборскій) писмено опомене сомборске офицере, кои су у царској служби остати ради, да траже службу у подунавској или у посавској краини а ц. кр. команда сегединска писмомъ своимъ одъ 28. августа 1746. заповеда свимъ Сомборцима да се прїяве кои желе остати овде као провинціалисте, а кои се желе у Сремъ као војници изселити. Заповестъ та са србски слови и на србскомъ џику издата гласи овако:

„Ќ славне цесарско кралевске команде Сегединске совимъ заповеда се свимъ и колицимъ племенито и часнородимъ Господаромъ ѡберъ и унтеръ офицеромъ. Такођеръ и свимъ Гемайнеромъ Шанца Сомбора и Брестовца такођеръ. да примивши сей најпоследни заповестъ имаю таки у писмѣ ѡчитоватисе, кои у на-

предакъ мисли подъ регуломъ милитарскомъ заостати и на ѿна места Где имъ уречено било ѿходити како, гласи висока заповестъ; понеже у напредакъ ѿ ни (нѣи) никаква Тужба како ѿ Милитаріе приматисе хоће, и на тако очекива одговоръ скорашни Славна команда Сегединска; Дано у Сегедину 28. Августа по рим. de fabri.“ *)

Међутимъ су вармеђаши Бачки съ едне стране сомборце натеривали да се безусловно покоре вармеђи и властъ нѣну припознаду, а съ друге стране опетъ туживали су кодъ двора Сомборце као разбойнике и съ тымъ пречили те се молба депутираца Сомборскихъ кои су выше одъ три године у Бечу стаяли одма испунити ние могла. Къ депутацији која е у име Сомборскихъ жителя у Бечу радила придруже се доцнѣ послати Стефанъ Каралићъ одъ ербске, и Аврамъ Бокеровићъ одъ бунѣвачке стране.

Депутирци ови писали су често, у Сомборъ осталимъ поглаварима о томе како имъ посао кодъ царскога двора напредуе, писма нѣихова была су цѣломъ народу прочитавана. Стойшићъ и Парчетићъ писали су са ербеки слови, ако и вете овај другій употребљавао западно нарѣчје, а Бокеровићъ писао е съ латиницомъ. Исто тако између 1740 и 1745. године рађена варошка акта сва су ербека и ћирилицомъ писана, а текъ одъ те године понешто се съ латиницомъ радило. Ово ми дае повода мыслити да су и Бунѣвци сомборски до половине осамнајестога вѣка ћирилицу употребљавали. У едномъ писму Стойшићевомъ спомена е вредно то, што онъ светуе и приклинѣ Сомборце, да се чуваю одъ крвопролити и да се нетуку

*) Ово као и Буличево писмо писано е са старински ербеки слови, само е овдѣ подписъ обрштара de fabri съ латиницомъ писанъ. У обадва рукописа нигде надъ и нема слитне, а и запяте су врло рѣдкѣ.

са вармеђаши; ерѣ вели, кадѣ смо неки данѣ имали аудіенцію кодѣ свѣтле царице, она намѣ рече: Како ћу я дати тымѣ людма слободу и правице, кадѣ ми вармеђа Бачка явля да су то саме хараміе и разбойници! —

Молбеница поради ослобођеня, кою су сомборски депутирци на Латинскомѣ езыку ц. кр. придворной комори у Бечу поднели, по томе е за насѣ знаменита што се у нѣой споминѣ, како су Сомборци за време последньи 70 година у свима ратовима и бунама о свомѣ лебу служили и крвѣ проливали, како су за време последнѣгѣ рата свагда по 600 войника у войски царевой имали; далѣ моле да свѣтла царица у призрѣніе узме заслуге *нашегѣ сръбскогѣ народа* (*merita nationis nostrae Stryicae*.) и ту околность што су Сомборци у многимѣ ратовима тако ослабили и умалили се да до 300 удовица погинувшихѣ войника у Сомбору има, а сирочѣдма ни броя се незна. Позиваюћи се далѣ на привилегіе, кое цареви Леополдѣ Јосифѣ и Карло VI *Geni nostrae Stryico Rascianaе* дадоше и кое в М. Тересія 1743. год. милостиво потврдила, изьявлюю они да е земля сомборска нѣихова собѣтвеность, и да бы найвеђа неправда была, кадѣ бы мы — речи су споменуте молбенице — за наше крвлю стечене заслуге, нашу варошь на ново ослобађати, у царско немило станѣ пређи, или съ места нашегѣ селити се морали, особито садѣ кадѣ намѣ толики храбри юнаци у ратовима изгинуше.“ И на основу тога моле да бы у онако станѣ поставлѣни были, у каквомѣ се Язиги и Кумани налазе, да бы тако мѣсто ово съ народомѣ населѣно остати и царскомѣ дому како у време рата тако и у време мира вѣрне услуге чинити могло. У случаю ако имѣ се то дозволити небы могло, то онда моле за Сомборѣ право сл. краљѣвске вароши, и обе-

ѣваю уеданпутъ за свагда одреѣнену суму новаца платити.

Царица М. Тересія у слѣдъ ове молбе, на посредствованѣ свогъ свѣтлогъ супруга римско-нѣмачкога кесара Франца Лотарингійскогъ год. 1749. 17. фебруара изда диплому, којомъ се Сомборъ за слободну кралѣвску варошь у кралѣвини Унгарској проглашуе. У дипломи овой напомињу се воене заслуге сомборскихъ расціана Грчке несоединѣне вере, и римокатолика, и изьявлюе се како су они осимъ свою заслуга своихъ іоштъ 150,000 форинтій у касу кралѣвску на подмиренѣ ратныхъ трошкова положили. Између 19 чланака у којима се излажу права ове нове вароши најзнаменитији е по насъ чланакъ дванаестый, у коме се вели, да гр. несоединѣне вере расціани у Сомбору живећи у свима оныма правама, које су по народнымъ привилегіама досадъ уживали и убудуће имаю остати.

У пролеће године 1749. после трогодишнѣгъ отсуства поврате се посланици сомборски изъ Беча носећи диплому ослобоѣненя. Савъ народъ изиђе предъ нѣмъ съ великомъ радошћу и допрати ихъ у варошку кућу, гдѣ се диплома остави. На скоро затимъ дође кралѣвскій повѣреникъ Іованъ Коллеръ, и ц. кр. камералный саветникъ кои 23. априла 1749, пошто најпре Сомборци заклетву вѣрности поданичке свѣтлой царици и владаюћемъ царскомъ дому положе, Сомборъ за слободну кралѣву варошь иншталира и диплому царску на Латинскомъ езыку прочитати, а на Србски разтумачити даде.

Истыи кр. повѣреникъ држао е томъ приликомъ првый поглаварственный и обштинскій изборъ, на коме првый судія или бирова постане Мартинъ Парчетићъ; капетанъ Іованъ Живойновићъ; сенатори: Никола Парчетићъ, Јосифъ Марковићъ, Мартинъ Кекезовићъ, Марко Богишићъ, Іованъ Дамяновићъ, Гаврило Павловићъ,

Стефанъ Каралићъ, Аврамъ Рашковићъ, Атанасіе Поповићъ *) и Атанасіе Стойшићъ; првѣй кассеперценторъ быо в Василіе Лалашевићъ; првѣй заступникъ народа (Tribunus Plebis) быо в Станое Радишићъ, а првѣй коморашъ Мартинъ Зомборлія. (Овай се у рачунима до 1748 године найпре Сомборлићъ, па онда Зомборлія, а после добывши племство Zombogu назива).

Будући да су Сомборци вадећи кралѣву варошь више новаца потребовали него што су имали, то су се они яко задужили. Варошица Мађарска Халашъ помагала ихъ в саветомъ и новцима, а они су займъ одъ нѣ добывеный на свое време поштено вратили. У Бечу на препоруку ц. кр. придворногъ агента Јована Матолаи (Србина, кои в Сомборце свуда по господи бечкой водіо и на руци имъ быо) даде Сомборцима грофъ Адамъ Баѣанія таверникъ кралѣвскій много хиљада новаца у займъ, а кадъ ови то нису могли на време вратити, онда поменутый грофъ узме у залогу западну и сѣверну половину хатара сомборскогъ, разтера грађане са своихъ нѣва и винограда, и изъ самихъ кућа. Ово в врло жао было Сомборцима, одъ коихъ многима у рату за отачбину добывене ране іоштъ ни зарастле нису быле; они се обрете на царицу и измоле новца коморскихъ у займъ; распродаду свою стоку, и тако врате Баѣанію дугъ свой пре него што в онъ пожнѣвену и у камаре садевену рану сомборску оврћи могао. Чимъ Сомборци исплате повѣрителя свогъ, одма разтераю нѣгове люде, и уселе се у своя добра.

Пре ослобођеня имали су Сомборци силне землѣ, и могли су све те задржати и іоштъ нове добыти, да су приликомъ кадъ се 1749 године хатаръ билѣжіо камари 800 ф. положили, али они то пропусте, и

*) Овай се споминъ у рачунима одъ год. 1746, као Атанасіа Мещеръ или учитель.

тако силне пустаре свое изгубе. Суботичани, кои су се доцнѣ ослободили, были су већ много мудри и за мале новце силне су земљ у хатару свогъ задржали. У рукописномъ лѣтопису, кои се у сомборской римской парохіи храни, назначено стои, да бы по гореизложеноу цену хатаръ сомборскій заузимао осимъ Сомбора јоштъ ова садашня села: Опатинъ, Безданъ, Купусине, Гаково, Крушевљъ, Начиръ, Оморовицу, Кр-наю, Чоноплю, Сивацъ, Стапаръ и Дорослово, и неке околне јоштъ досадъ ненаселѣне коморске пустаре, и будући да е сва та земля у рукама нашихъ людіи была, то се дае мислити, како бы напредни данаш-њимъ даномъ у матеріалномъ погледу овдашній на-родъ нашъ быо.

(Продужиѣ се.)

Парамитія

IV.

Авраамово дешиньшсо.

У пештери одной одрасте Авраамъ, еръ му ти-раниявъ Нимродъ иѣаше о глави. Али и у мрачной пештери бияше светъ Божіи уз-анъ, еръ онъ непре-стано о томъ мишляше, и о томъ се питаше: ко е мой творацъ!

После шестнайсте године изаѣе изъ пештере, и кадъ први путъ небо и землю опази, зачуди се и обрадова нѣима, и иѣаше свимъ редомъ створеньма питаюи: ко е вашъ творацъ.

Єдаредъ изаѣе; а башъ сунце у свой красоти и величанству свомъ на истоку изалазаше. Авраамъ пад-

нубъ никомъ на землю викну: то е твораць, само онъ тако дивотанъ бити може.

Сунце пође горе, и дође у највише висине, и пође доле, и кадъ вече би, зађе и нестале га; а онда опетъ месецъ изађе, и оно небројно множество звезди, а Авраамъ видевъ ово рече: оно дивно светило што зађе, ние твораць неба и земљъ, него е вальда ово, еръ е небројнимъ множествомъ звезди обколъно.

Али и месецъ и звезде зађоше, и Авраамъ све видевъ оде оцу свомъ и упита: кое твораць неба и земљъ? а Тара му своє кипове показа.

Я љу ии покушати, помисли Авраамъ у себи; и кадъ едаредъ самъ кодъ куће остаде, поднесе најлепша ела киповима и рече: Ако имате живота и снаге, а ви примите ту жртву. — Али кипови осташе непокретно, немакавши се съ места.

Онда викну Авраамъ: и ове мртве ствари држи мой отаць за оно животъ намъ давајуће божество. Да покушамъ, неђу ли га моћи правомъ Богу обратити и узе еданъ штапъ, и разби све кипове, до еднога највећега, коемъ штапъ у руке стави, те онда свомъ оцу оде и рече: Отаць! старешина међу твоимъ киповима, ено поби све остале.

Срдитъ Тара рече: ти се ругашъ са мноми дите, како би онъ то мого, кадъ самъ га я мојомъ рукомъ отесао. — Несрди се отаць! рече Авраамъ — ти дакле неверуешъ, да твой идолъ и оно учинити може, што я мојомъ детиньомъ руку могу, а да како би онъ могао мене и тебе, и землю створити. — Тара на ове речи детинъ зађута, и немога ништа одговорити.

Тай часъ се чу' то дело до тирана Нимрода, кои Аврааму о глави и животу иђаше, еръ при рођеню Авраамовомъ сви жреци прорекоше, да ће тай идоле

оборити и кралѣвску владу уништити, те зато га Нимродъ гоняше.

Авраама изведоше предъ краля, и овај му ердито рече: моме ћешъ се Богу поклонити, или ћешъ ватромъ сажеженъ бити.

Ко е твой Богъ велики Господару, — упита неустрашимъ Авраамъ.

Ватра, најсилниє суштество — рече краль.

Ватра? — привати Авраамъ — та ню вода гаси, вода е силниа, а воду облакъ дає, облакъ е силниа, а облаке ветаръ разганя, ветаръ е силниа, а противу ветра обрани се сваки човекъ, и по томе би човекъ најсилниа био.

Я самъ најсилниа међу людма — придаде краль — а ти се кланяй мени као Богу, или ћешъ ватромъ сажеженъ бити.

Авраамъ погледа небу и показавъ на сунце рече цару; я юче видо, да сунце на истоку изађе, а на западу зађе, заповеди господару, да на западу изађе а на истоку зађе, и я ћу тебе за божество припознати.

Нимродъ се разљути, и заповеди Авраама у ватру врћи.

Али снага ватре немога Аврааму ништа наудити; еданъ Анђео Божии браняше га, и пламенъ одъ нѣга одбияше. Лепши изађе Авраамъ изъ ватре, и ту му се указа отацъ небесни, кои га изъ Халдее изазва и себи за любимца изабра.

Тако постаде Авраамъ основомъ праве вере у еднога Бога, оца неба и землѣ, и свега видимога и невидимога за сва потоня колѣна и народе до конца света.

Юшъ една рачунска игра.

Више замишлѣни бровка ко уме погодити.

Нека ко три четиръ или и више единични бровка запамти и скривено себи прибележи, да му ихъ све по реду погодишъ, кое су.

Задай му нека први брой свой са 2 мултиплицира; томъ продукту некъ 5 адира; ту суму са 5 нека мултиплицира; и к' том продукту нека юш 10 адира.

Къ той суми нека садъ свой други замишлѣни брой адира, и ту суму нека са 10 мултиплицира.

Къ томъ продукту нека свой трећи замишлѣни брой доадира, и ту суму нека са 10 мултиплицира.

Найпосле нека и свой четврти замишлѣни брой доадира, и нека ти садъ целу суму каже. Одъ те имашъ ти брзо у глави 3500 одузети, и остаѣти оне четиръ цифре по реду, како ихъ в онай замислио.

Юшъ еданъ рачунски задатакъ.

Еданъ господаръ оѣе 12 петака на 13 просияка тако да подели, да сваки по петакъ добие, само едан не кои е здравъ и яки, и може радити те се ранити. Али господаръ ние радъ да му ово у очи каже, већ као да ће судбина сама погодити тогъ леньога, заповеди имъ да стану у коло сви, и онъ ће по реду од 1 до 9 брояти, пакъ 9-ог изъ кола пустити и петакъ му дати, а онда далѣ брояти одъ 10. као садъ 1-ог пакъ тако едногъ по едногъ све изъ кола пустити, докъ сви 12 петака неизда. Питанѣ е: на коемъ месту треба онай леньи да стои, да онъ последњи остане? или ако онъ неби на томъ него на другоиъ коемъ месту стаяо, где валя онда почети брояти, да опетъ онъ последњи остане?

За решенѣ молимо да намъ се пошлѣ.